

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра лісового господарства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Гарант освітньої програми
Володимир ШЛАПАК
«01» 09 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОЛОГО-ОРІЄНТОВНЕ ВЕДЕННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА»

Освітньо-науковий рівень: третій (доктор філософії)
Галузь знань: Н Сільське господарство, рибне господарство та ветеринарна медицина
Спеціальність: Н4 «Лісове господарство»
Освітня програма: «Лісове господарство»
Факультет: Лісового і садово-паркового господарства

Умань – 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Еколого-орієнтовне ведення лісового господарства» для здобувачів вищої освіти спеціальності Н4 Лісове господарство освітньої програми «Лісове господарство» освітнього рівня «доктор філософії». Умань: Уманський НУ, 2025 – 17с.

Розробник: Володимир ШЛАПАК, професор кафедри лісового господарства, доктор с.-г. н., професор Володимир ШЛАПАК

Робоча програма затверджена
на засіданні кафедри лісового господарства

Протокол від «1» вересня 2025 року № 1

Завідувач кафедри лісового господарства Світлана АДАМЕНКО

«01» вересня 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства

Голова Михайло ШЕМЯКІН

«01» вересня 2025 р.

УНУ, 2025 р.

© Шлапак В.П., 2025 р.

ПЕРЕДМОВА (ПРЕАМБУЛА)

Доктор філософії - це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Освітньо-наукова програма 205 «Лісове господарство» визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг кредитів ECTS, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання та вимоги до контролю якості вищої освіти. Освітньо-наукова програма передбачає надання здобувачам освітньо-наукового рівня у аспірантурі необхідних навичок для здобуття аспірантом теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

ОНП використовується під час:

- акредитації освітньої програми, інспектування освітньої діяльності за спеціальністю та спеціалізацією;
- розробки навчального плану, програм навчальних дисциплін і практик;
- розробки засобів діагностики якості вищої освіти;
- визначенні змісту навчання як бази для опановування новими спеціальностями, кваліфікаціями;
- визначення змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації; а також професійної орієнтації аспірантів.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	денна форма навчання
Кількість кредитів – ECTS – 3,0	Н Сільське господарство, рибне господарство та ветеринарна медицина	Вибіркова	
Модулів – 2	Спеціальність Н4 «Лісове господарство»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		2-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		2-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Освітній рівень: «доктор філософії» Освітня програма «Лісове господарство»	Лекції	
		16 год.	4
		Практичні	
		16 год.	4
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		58 год.	82
		Курсова проект	
		-	-
		Індивідуальні завдання:	
		-	-
Вид контролю:			
залік	залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Еколого-орієнтоване ведення лісового господарства» є складовою частиною цілісного процесу вирощування та використання лісу, здійснення якого потребує узгодження екологічних, соціальних і економічних аспектів лісівничих заходів. Гармонійне поєднання цих підходів є особливо актуальним з точки зору сталого ведення лісового господарства в Україні, яке базується на принципах екологічно орієнтованого лісівництва.

Для сучасного процесу поновлення, створення і вирощування лісу характерним є зростання уваги до екологічних аспектів створення лісових ценозів, теоретичною основою яких є типологія лісу. Вона розкриває сутність формування, структури та функціонування корінних типів лісу, які є цільовими, враховуючи сьогоденну роль лісових екосистем для України.

Метою дисципліни є розкриття теоретичного змісту екологічних основ відтворення лісових біоценозів в різних ґрунтово-кліматичних умовах з врахуванням сучасних досягнень лісокультурної практики та екологічно орієнтоване ведення лісового господарства.

Дисципліна «Еколого-орієнтоване ведення лісового господарства» включає комплекс спеціальних прикладних положень, їх теоретичне обґрунтування, аналіз існуючих та перспективних технологій створення, формування і вирощування лісових ценозів, проблемні аспекти лісовідновлення та шляхи їх подолання та ведення лісового господарства на засадах екологічно орієнтованого лісівництва.

Дисципліна базується на низці фундаментальних та спеціальних дисциплін, серед яких екологія, лісознавство, лісівництво, ботаніка, дендрологія, ґрунтознавство лісові культури та ряд інших.

Головними завданнями вивчення дисципліни є формування ґрунтовних теоретичних знань з екологічних основ ведення лісового господарства, набуття необхідних практичних умінь використання теоретичних знань для вирішення управлінських проектних і виробничих завдань з відтворення лісових

біоценозів та ведення лісового господарства з урахуванням принципів екологічно-орієнтованого лісівництва.

Головними завданнями вивчення дисципліни є:

- формування у слухачів доктора філософії фахової програми ґрунтовних теоретичних знань з екологічних основ лісовідновлення і лісорозведення;
- набуття майбутніми фахівцями необхідних практичних умінь використання теоретичних знань для вирішення управлінських проектних і виробничих завдань з відтворення лісових біоценозів з урахуванням принципів екологічно-орієнтованого лісівництва.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні наукові задачі та проблеми, включно з прийняттям рішень щодо відбору даних та вибору методів досліджень для вивчення лісових біогеоценозів (відповідно до спеціалізації) у різних просторово-часових масштабах із використанням комплексу міждисциплінарних даних, в умовах глобальних змін навколишнього середовища.

Загальні компетентності. Креативність, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; Здатність до критичного аналізу та оцінювання сучасних наукових досягнень при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, в тому числі в міждисциплінарних областях; Здатність виявляти, отримувати й аналізувати інформацію з різних джерел, організовувати та керувати інформацією.

Фахові компетентності. Здатність формулювати наукову проблему, розробляти робочі гіпотези, визначати актуальність, мету, завдання, які необхідно вирішити для досягнення мети, оцінювати необхідні ресурси та час для реалізації, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики; Вміння формалізовувати фахові прикладні задачі в галузі лісового господарства, алгоритмізувати їх.

Програмні результати навчання. Мати здатність діяти соціально свідомо і відповідально на основі етичних мотивів, приймати обґрунтовані

рішення, саморозвиватися і самовдосконалюватися, нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень, мотивувати співробітників та рухатися до спільної мети.

Таблиця 1

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Еколого-орієнтоване ведення лісового господарства»

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів навчання	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 4	Здатність розв'язувати комплексні проблеми лісової галузі на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності	ПРН 1	Знати передові концептуальні та методологічні знання з лісового господарства і на межі галузей знань, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні сучасних світових досягнень з відповідного напрямку, для отримання нових знань та/або здійснення інновацій.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
СК 5	Здатність критично аналізувати та оцінювати сучасний стан, тенденції розвитку й інституційні засади функціонування національного лісового господарства та формувати фахову експертну думку з відповідних проблем.	ПРН 1	Знати передові концептуальні та методологічні знання з лісового господарства і на межі галузей знань, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні сучасних світових досягнень з відповідного напрямку, для отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Еколого-орієнтоване ведення лісового господарства», наведено в табл. 2, 3.

**Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною
«Еколого-орієнтоване ведення лісового господарства»**

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	особливостей процесів, що проходять у лісових екосистемах	лекція, семінарське заняття, вирішення конкретних задач і ситуацій, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
1.2	використання сучасних засобів і технологій з обробкою та аналізом результатів		
1.3	типологічних особливостей кожного окремого регіону		
1.4	видового складу трав'янистих рослин-індикаторів		
2	Уміння/навички:		
2.1	системно мислити для організації комплексного багатоцільового використання лісових ресурсів (деревних, недеревних та нематеріальних), включаючи екосистемні послуги лісових фітоценозів	лекція, семінарське заняття, вирішення конкретних задач і ситуацій, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
2.2	використовувати наукові дослідження лісових екосистем та представляти результати власних досліджень у вигляді наукових праць та публічних доповідей на наукових заходах		
2.3	визначати екологічні особливості місцевості, для подальшої оптимізації ведення лісового господарства у відповідному регіоні		
3	Комунікація:		
3.1	переконливе донесення до фахівців і нефахівців стратегічних цілей організації	семінарське заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення конкретних задач і ситуацій	представлення презентацій, виконання аналітично-розрахункових робіт, виконання вирішених конкретних задач і ситуацій, підсумковий контроль
3.2	презентація проведених досліджень, з врахуванням природно-кліматичних особливостей регіону досліджень		
4	Відповідальність і автономія		
4.1	Розуміння особистої відповідальності за стратегічні рішення та рекомендації щодо особливостей лісівничих проектів, робіт	семінарське заняття, вирішення конкретних задач і ситуацій	представлення презентацій, виконання аналітично-розрахункових робіт, виконання вирішених конкретних задач і ситуацій, підсумковий контроль
4.2	Впроваджувати проектні рішення у виробництво, корегувати та модернізувати розробки та технології ведення лісового господарства на засадах екологічно збалансованого лісівництва		

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Еколого-орієнтоване ведення лісового господарства»

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
ПРН 6	Оцінювати стан селекції в лісовому господарстві, їх ресурси в конкретних рослинних умовах, їх потенціал та прогнозувати можливості використання.	Лекція, семінарські заняття, індивідуальні консультації, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 9	Визначати критерії ефективності та обирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від зовнішніх та внутрішніх умов	Лекція, семінарські заняття, індивідуальні консультації, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1 Екологічні засади поновлення лісу та їх значення для розширеного відтворення лісових ресурсів і сталого ведення лісового господарства в Україні.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Теоретичні основи ведення екологічно орієнтованого лісового господарства в Україні(2 години).

Тема 2. Теоретичні основи генезису та формування лісових біоценозів (1 години).

Тема 3. Концептуальні основи та теоретичні положення лісовідновлення і лісорозведення на засадах екологічно орієнтованого лісівництва (1 години).

МОДУЛЬ 2. Організаційні підходи та основи напрямки вдосконалення відтворення лісових ресурсів на засадах ЕОЛ.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. Організаційні підходи та основи напрямки вдосконалення рубань головного користування на засадах екологічно орієнтованого лісівництва (2 години).

Тема 5. Загальні та зональні вимоги до лісівничо-екологічних методів і прийомів ведення лісового господарства (2 години).

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	2-й р.п.					1-й р.п.				
	усього	у тому числі:				усього	у тому числі:			
		л	пр.	інд.	с.р.		л	пр.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Теоретичні основи ведення екологічно орієнтованого лісового господарства в Україні	17	1	1	-	15	18	2	2	-	16
Тема 2. Теоретичні основи генезису та формування лісових біоценозів	18	2	1	-	15	18			-	16
Тема 3. Концептуальні основи та теоретичні положення лісовідновлення і лісорозведення на засадах екологічно орієнтованого лісівництва	17	1	2		14	16				16
Разом за змістовим модулем 1.	52	4	4	-	44	52	2	2	-	48
Разом за модуль 1	52	4	4	-	44	52	2	2	-	48
Тема 4. Організаційні підходи та основи напрямки вдосконалення рубань головного користування на засадах екологічно орієнтованого лісівництва	19	2	2	-	15	20	2		-	16
Тема 5. Загальні та зональні вимоги до лісівничо-екологічних методів і прийомів ведення лісового господарства	19	2	2	-	15	20	2	2	-	18
Разом за змістовний модулем 2	38	4	4	-	30	40	2	2	-	34
Разом за модуль 2	38	4	4	-	30	40	2	2	-	34
Разом	90	8	8	-	74	90	4	4	-	82

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість год.	
		денна форма	заочна форма
1	Основні положення та методики оцінки екологічних факторів розвитку і формування лісового біогеоценозу	1	
2	Групування земель лісокультурного фонду. Оцінка їх екологічних і лісівничих особливостей	1	
3	Моделювання диференційованих шляхів лісовідновлення і лісорозведення для окремих груп лісокультурних площ в різних ґрунтово-кліматичних зонах	2	
4	Розробка екологічно орієнтованих технологій заліснення різних земель лісокультурного фонду та їх лісівниче обґрунтування	2	
5	Розрахунок собівартості лісовідновлення і лісорозведення за різними екологічно орієнтованими технологіями	2	
	Всього	8	

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість год.	
		денна форма	заочна форма
1	Розширене відтворення лісових ресурсів як основа оптимізації лісистості України.	6	
2	Методи розширеного відтворення лісових ресурсів та їх еколого-лісівнича оцінка.	8	
3	Актуальність лісовідновлення і лісорозведення на засадах екологічно орієнтованого лісівництва.	6	
4	Концептуальні основи лісовідновлення і лісорозведення на засадах екологічно орієнтованого лісівництва	6	
5	Лісівнича та екологічна оцінка різних методів розширеного відтворення лісових ресурсів.	6	
6	Лісівнича та екологічна оцінка різних способів створення (закладання) лісових культур	6	
7	Лісівнича та екологічна оцінка різних рубок головного користування.	6	
8	Лісівнича та екологічна оцінка різних способів сприяння появі природного поновлення.	6	
9	Лісівнича та екологічна оцінка різних способів підготовки зрубів до заліснення.	6	
10	Початкова густина лісових культур та її лісівниче і екологічне значення.	6	

11	Загальні та зональні вимоги до лісівничо-екологічних методів і прийомів розширеного відтворення лісових ресурсів.	6	
12	Генезис лісостанів. Етапи розвитку і формування лісостанів.	6	
Разом		74	

7. Методи навчання

Викладання лекцій, що передбачає розкриття у словесній формі сутності явищ, наукових понять, процесів, які знаходяться між собою в логічному зв'язку, об'єднані загальною темою. Супроводжується мультимедійним супроводом, роздатковим матеріалом. Практичні заняття спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання. Вони сприяють формуванню умінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретного розділу, теми. На практичних заняттях розглядаються та розв'язуються задачі з наближених до реальних ситуацій.

Навчання супроводжується опрацюванням нормативної навчальної літератури, а також періодичних видань.

8. Методи контролю

В основу рейтингового оцінювання знань аспіранта закладена 100 -бальна шкала оцінювання (максимальна можлива сума балів, яку може отримати аспірант за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) аспірант може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) аспірант може набрати 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

Кількість балів, які можна набрати в ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

Розподіл балів, які отримують аспіранти при формі контролю «іспит»

Модуль 1				Іспит	Сума
Змістовний модуль 1				30	100
T1	T2	T3	Модульний контроль		
Пр. 1 – 10 б. Ср. – 10 б.	Пр. 2 – 10 б. Ср. – 10 б.	Пр. 3 – 10 б. Ср. – 10 б.	10		
20 б.	20 б.	20 б.	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, РГР, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Поточний контроль

Об'єктами *поточного контролю* знань студентів є активність і систематичність роботи на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи студентів, розв'язання модульних завдань.

При контролі на *семінарських заняттях* оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні заявлених на занятті питань; результати бліцопитування та письмового або тестового контролю знань.

Під час контролю виконання завдань для *самостійної роботи* оцінюванню підлягають: правильність і повнота врахування усіх складових завдання; обґрунтованість відповіді.

При контролі виконання *модульних завдань* оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування тем змістового модуля. Контроль проводиться у вигляді відповідей на тестові питання.

Максимальна сума балів поточного контролю з дисципліни «Регіональне лісівництво» – 70. Бали розподіляються наступним чином:

1. Систематичність та активність роботи на семінарських заняттях оцінюється в 4 бали:

а) відповідь з питань семінарів / виконання практичних завдань – 2–3 бали:

б) змістовні доповнення при обговоренні питань семінарів – 1 бал.

2. Виконання завдань для самостійної роботи студентів оцінюється в 1 бал:

а) складання тематичних флеш-карт – 0,5–1 бал;

б) підготовка презентації – 0,5–1 бал.

3. Модульний контроль містить 30 тестів, відповідь на кожен з яких оцінюється в 0,5 балів ($0,5 \times 30$ тестів) – 15 балів.

Заохочувальні бали – представлення результатів науково-дослідних робіт: участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проєктах – 1–10 балів; публікація наукових статей, тез доповіді на конференції – 1–10 балів.

Виконання студентами завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент одержує нульову оцінку. Списування під час контрольних заходів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Підсумковий контроль

Форма проведення підсумкового контролю з дисципліни «Регіональне лісівництво» є комбінованою: передбачає усну відповідь на два теоретичних

питання і письмово на один комплект із десяти тестових завдань. Повна та вичерпна відповідь на кожне з питань оцінюється за шкалою від 0 до 10 балів. За 1 правильно вирішене тестове завдання студент отримує 1 бал.

Загалом під час іспиту студент може отримати 30 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (74 – 89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60 – 73 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не

володіє основними методами наукових досліджень при виконанні практичних завдань. Здобувач не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів.

9. Методичне забезпечення

Конспекти лекцій, методичні розробки до проведення практичних занять, навчальні посібники, нормативні документи.

1. Іщук Г.П. Конспект лекцій: Еколого-орієнтовне ведення лісового господарства для здобувачів вищої освіти освітньо-наукового рівня доктор філософії спеціальності 205 «Лісове господарство». – Умань: Уманський НУС, 2017 – 31 с.

2. Іщук Г.П. Еколого-орієнтовне ведення лісового господарства: методичні вказівки до виконання практичних робіт для здобувачів вищої освіти освітньо-наукового рівня доктор філософії спеціальності 205 «Лісове господарство». – Умань: Уманський НУС, 2017 – 17 с.

10. Рекомендована література **Основна**

1. Програма дій “Порядок денний на ХХІ століття” / переклад з англійської: ВГО “Україна, Порядок денний на ХХІ століття”. – К.: Інтелсфера, 2000. – 360 с.
2. Матеріали 3-ї Міжнародної конференції з питань захисту лісів у Європі (Лісабон, 2-4 червня, 1998 р.). – Держкомлісгосп України. - 29 с.
3. Лісове господарство України. ДКЛГ України. К.: Видавничий дім „ЕКО-інформ”, 2005. – 48 с.
4. Концепція реформування та розвитку лісового господарства України. Лісовий і мисливський журнал. – 2005. – №4. – с., 3-5.
5. Савущик М.П., Попов М.Ю. До проблеми оптимізації лісистості в Україні /Науковий вісник НАУ. Зб. наукових праць. – Вип. 70. – Лісові культури. - К.: НАУ. – 2004. – С. 30–37.
6. Лісове господарство України. / Під. ред. М.М. Ведмідя. – К.: Держкомлісгосп України. – 2003. – С. 6.

7. Голубець М.А. Сучасні проблеми лісознавства, лісівництва та лісового господарства / Наукові праці ЛАНУ. – Львів: НУ „Львівська Політехніка”. – 2003. Вип. 2. – С. 20–26.
8. Программа действий. Повестка дня на 21 век и другие документы конференции в Рио-де-Жанейро. – Женева: Центр «За наше будущее». - 1993. – 70 с.
9. Маурер В.М., Колодій Ю.О. Лісовідновлення на засадах екологічно орієнтованого лісівництва як основа біологічної стійкості лісів // Науковий вісник НАУ. Зб. наукових праць. – Захист лісу. - К.: НАУ. – 2005. – Вип. 83 – С. 52–58.
10. Науковий звіт кафедри лісових культур по темі: ”Наукові та технологічні основи лісовідновлення та лісорозведення в Україні на засадах екологічно орієнтованого лісівництва ” за 2004 р. – К.: НАУ, с.
11. Науковий звіт кафедри лісових культур по темі: ”Наукові та технологічні основи лісовідновлення та лісорозведення в Україні на засадах екологічно орієнтованого лісівництва ” за 2005 р. – К.: НАУ, с.
12. Екологічні проблеми Карпатського регіону./ Праці Наукового товариства ім. Шевченка, Т.ХІІ. – Львів, 2003433с.

Додаткова

1. Усцький І.М., Ткачук В.І., Шкудор В.Д. Динаміка стану соснових насаджень Західного Полісся та ефективність заходів щодо його покращення // Лісівництво і агролісомеліорація. – Харків: – 2004. Вип. 106. – С. 123–131.
2. Молотков П.І. Нові матеріали про всихання рівнинних насаджень // Питання екології гірських лісів Карпат. – К.: Держсільгоспвидав, 1963. –Т. 3. – С. 39–56.

Інформаційні ресурси:

1. Enpi East Fleg : веб-сайт. URL: <http://www.enpi-fleg.org>
2. Полная энциклопедия *справочник для студентов* : веб-сайт. URL www.polnaja-jenciklopedija.ru
3. Stiftung Unternehmen Wlad : веб-сайт. URL Deutscher Forstverein e.V. : веб-сайт. URL <http://www.forstverein.de/>

11. Зміни у робочій програмі на 2025 рік.

З метою кращого засвоєння дисципліни, було розширено кількість лекцій та практичних занять. Були додані такі теми для аудиторного вивчення:

- айлант найвищий (*Ailanthus altissima* Mill.) у Правобережному Лісостепу і Степу України;
- репродукція і культивування декоративних форм шовковиці (*Morus alba* L.) в Україні.